

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac
numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR:
Mestugean, Victor Eftimiu, Adrian Sulcină, N. Pora, I. C.
Aslan, Ludovic Dauș, Victor Anestin, D-r Leone Friedmann

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
—BANI 20—

MONUMENTUL INDEPENDENȚEI DIN CRAIOVA

Econurile săptămânei

După îndelungate discuții, parlamentul nostru a votat Protocolul conferinței din Petersburg.

Impresia generală este că România n'a dobândit tot ce trebuia să dobândească în urma prefacerilor din Balcani.

Puterile nu au mai o hotărâre echitabilă. Aliata noastră Austria nu va sprijini în deajuns, căutând să nu-și periclitizeze interesele economice în Bulgaria.

Isolată din toate părțile, România a trebuit să accepte puținul cât i-au oferit Puterile.

Vitorul însă stă deschis în fața României, și, după cum reiese din învâlmășeala lucrurilor din Balcani, nu vor lipsi ocazii ca țara noastră să nu se manifesteze în altfel decât până acum, spre a-și păstra situația preponderentă la gurile Dunării.

Din discuțiile normale la Camera și Senat au ieșit multe încredințări folositoare pentru viitor.

A fost remarcabil, în deosebi, discursul d-lui Ion Lahovari, care a arătat că guvernul nostru prea se lasă a fi alungați de valtoarea palmelor de partid. Astfel, pe când războiul cloceala în pragul țării noastre, la noi se discută chestia tramvaiului, comunal, care era ocupația de capetenie a tuturor oamenilor noștri politici.

Tot în perioada aceea istorică, țara n'avea nici guvern țare și nici parlament. Evenimentele ne-au surprins tocmai în momentul când partidele politice deslănțuiseră în țară cel mai crâncen război.

Fără să înțelegem condițiunile de conștientă, țara nu va putea ușor să-și realizeze idealurile.

Toți bărbații noștri politici, luați în parte, sunt niște patrioți desăvârșiți. Din nefericire, lipsește forța formidabilă ce o dă colectivitatea. Și forța aceasta lipsește în anumite momente mari, istorice, dă loc la dezastre iremediabile.

De aceea, zic, discursurile ținute în parlament, cu ocazia discuției protocolului vor fi de mare folos.

Sguduirea puternică ce s'a resimțit în toată țara, va avea o repercutiune binefăcătoare asupra conducătorilor noștri care vor fi mai deștepti, mai atenți la cele ce se petrec în jurul lor și care își vor da seama că mai presus de partide personale și de joioasele de partid, sunt interesele ritale ale țării.

Situația în Balcani, deși s'a încheiat parca cu Turcia, tot turbură se prezintă.

Nimeni nu poate să prevadă ce se va întâmpla pe ziua de mâine.

Până una alta, sârbi și bulgarii stau față în față, gata de a izbucni unii pe alții, spre a-și asigura o porțiune mai mare de teritoriu din moștenirea turcească.

Odată cu căderea imperiului turcesc multe neamuri creștine și-au dobândit libertatea.

Acum mai există un singur popor creștin care suferă jugul abominabil al turcilor.

Aceasta este națiunea armeană. Popor istoric, armenii suferă atrocitățile turcești de mai bine de cinci veacuri.

In ultimul sfert de veac, armenii s'au luptat cu bravură pentru liberarea lor, însă, negăsind ajutor de nicăieri, au căzut sărobiți. Europa creștină a tolerat ca turcii să calcă peste cadavrele a trei sute de mii de armeni.

Acum, când se lichidează trebuirile pendinte ale Turciei, armenii speră că Europa va căuta, în numele civilizației și al umanității, să se ocupe și de chestia lor și să-i scape din ghearele turcilor și kurzilor care îi masacreză sistematic și fără de cruțare, revoltând conștiința lumii întregi.

Mestugean

Cutrerând Viena

de VICTOR EFTIMIU.

Duminică de primăvară... cafenelele și-au scos afară mesele, și-au scos grădinite din pivniță și și-au văpsit cabinetele de paie, ambulante. În fundul cărora ai nostalgia mării.

Domai și-au schimbat cravata, cucomele sunt îmbrăcate elegant și surdă ca în oglindă.

Au tenul mai alb astăzi și părul răsucit în inele, sub pălăria primăvăratică. Domnișoara sași tânăra doamnă vieneză caută un loc gol, sfătuindu-se cu sora mai mică sau cu unchiul său bătrân. Nimeni nu se scoală. Vienzii nu sunt așa de gentili. Și domnișoara, sași tânăra doamnă trebuie să se rezemneze, înfundându-se la vre-o masă din cine știe ce colț năpăstuit.

Adio priviri și semne pe colțul „Tagblatt-ului. Adio rizeră îngrijită ziua întregă și speranța unei noi idile și gândul unui măriș, adio!

...In umbra plină de răcoare, sub arcadele majestuoase, o lună de pălării, o grădiniță de otrăviri frumoase. De la un cap la celălalt, trecu ca ca un zefir, fâșiul rochiilor de mătase. Une ori îți se pare că se topește spuma unui tiaz, alte ori că se îndoaie iarba dintr-o livadă. Sunt și cucuane bătrâne, paici, sunt și unchi posomorâți. — dar nu i vede nimeni. Un domn cu barbă, mi se pare ziarist din România, își așază pește urechi o șuviță de păr îndărătaie și privește gales la o dalmatiană cu ochii veseli. Tânărul slovac de acolo se tot uită a dragoste, cu o privire jumătate rugătoare, jumătate cuceritoare, la evreica brună, cu ochii de japoneză, de peste două mese.

Ei surâde și răstoiește „Kikerike“! E cel dintâi semn al întâlnirii de mâine. Tânărul slovac cere cu insistență „Kikerike“, iar chelnerul, zăpăcit, multumește domnișoarei care-i strigă să-i dea revista. Tânărul slovac răstoiește „Kikerike“ și la un colț scrie câte-va vorbe. „Kikerike“ trece iar în mâna domnișoarei. Evreica brună cu ochii de japoneză clipește din ochi. Și începutul s'a sfârșit. În Viena sunt de două ori mai multe femei ca bărbați, în Viena femeile au mai multă inițiativă ca aiurea. În Viena se se lăudă nimeni cu o nouă cucerire. — atât de multă inițiativă au femeile... și mai stii în București.

Nemții iubesc grozav teatrul. La operă sau la Burgteater vei întâlni în totdeauna la amiază câteva zeci de vienezze care așteaptă până seara la casă. Aci vei întâlni și fete și femei, așteptând cu rezemzare și cu merinde în tăcuță, 6-7 ceasuri în șir, doar, doar, vor căpăta un loc mai bun. Își iubesc autorii și actorii ca pe Dumnezeu. În fiecare zi se pomenește de Goethe, Schiller și Lessing. Piesele lor plac mereu, ca și cum ieri ar fi fost scrise. Povestea Margaretei stoarce și astăzi lacrimi din ochii ex-fecioarelor vienezze, iar bătrânul Natan al lui Lessing, rățăcește cu un spirit deasupra Burg-teatrului, căutând sufletul răposatului Sonnenthal.

Nemții își iubesc neamul cu un egoism care te indispune. Povestile din lungul veacurilor, aventurile romantice și eroii lor din trecut, tărani și burgurii lor vin pe scenă, în fața mulțimei extaziate și inculțe, în fața intelectualilor cu nervii revoltător de sănătoși. Actorii lor își permit să afecteze fără nici o jenă. Au pietruiri tari și strigă ca lei. E ceva de dragoste și înfrățire într-o reprezentare de la „Burgteater“. Autorii aleg subiecte estine și au succes. Apelează la sentimentele primitive, scriu versuri albe sonore, te zăpăcesc cu decorurile și-ți dau drumul din teatru „înălțat sufletește“.

E o înălțare, o seninătate asemeni celor din restaurantele de vară, când te mângâie vântul serii la masa unde mănânci o felie de „butterbrot“ și bei paharul de bere blondă.

În Viena sunt peste o mie de români, — afară de studenți și soldați.

Majoritatea sunt meseriași: rețel, funcționari, medici, funcționari de stat, etc.

Până mai acum câți-va ani ei nu se știașu unul de altul, risipiți în babilonul acesta cosmopolit.

E adevărat că studenții se întâlnesc în sălile „României Jună“ și alții în cafenea. — dar lipsen un centru care să-i împreune. Și o mână de români cu dragoste de neam — d-nii general Lupu, dr. Sterie Ciurcu, dr. Lazar Popovici. — au hotărât să înființeze capela română, din Löwelstrasse, care, încetul cu încetul, a devenit locul de întâlnire săptămânal al românilor. Așezată în inima Vienei, lângă parcul popular unde se află statuie poetului Grilparzer și a împărătesei Elisabeta, capela română a început să funcționeze acum două ani, când cu vizita primarului la București. Serviciul religios e oficial de preotul militar dr. Cioban, prin energia căruia s'a realizat în mare parte, dorul românilor de a se cunoaște. D-sa a obținut pentru soldații români autorizația de a vizita capela, întru cât ei umblau până acum numai la biserică protestantă. Nevoia unui preot român în Viena se simte și prin mulțimea bolnavilor care vin din România (600-700 pe an) și dintre cari mulți ar muri neîmpărțășii cu sfințele daruri.

Printre cei cărora le revine în deosebi meritul înființării acestei capele, e arhitectul Cesar Popovici, care a supravegheat lucrarea, după ce a făcut planurile gratis. d-lui Dima, profesorul de muzică din Brașov, care a instituit corul și a stat mai multe săptămâni în Viena până să-l vadă bine înțregat, etc.

Diriginta al corului e acum domnișoara Ionel Crișan, un tînăr harnic și talentat, bursier al societății pentru fond de teatru din Brașov.

Așa numitele „convenții sociale“ se ăresc în timpul verii. Iarna, ele se țincaș în vr'un restaurant și la seratele de popieci biuzare, la care luai și vor mai lua parte, tineretul și familiile distinsă de aici.

Sufletul acestor „convenții“ și în genere al întregii organizații românești la Viena e d-ra Florica Gr. soția unui înalt funcționar român. Ideea lui tuturor e acum construirea aceluia palat al românilor din Viena, în care să încapă biserica, internatul pentru studenții de aici, localul celor două societăți „România Jună“ și „Clubul român“, etc. Toate acestea vor costa două sau trei sute de mii de lei; primarul Lueger a făgăduit să le vândă un loc foarte estin, în centrul orașului. Și astfel, vor ajunge și românii supuși Austriei la visul lor de-a avea un centru cultural în capitala imperiului, de a fi și ei în rândul celorlalte neamuri cari își au casa lor națională printre atâtea palate străine..

Pe zi ce trece tramvaiele sunt mai pline. Toată lumea se duce la pădurile din jurul Vienei, se uite pentru două-trei ceasuri casele înalte și odăile scunde din oraș.

Duminea mai ales burghezimea îmbracă haine de sărbătoare și umple de larmă imprejurimile Vienei.

Sunt foarte multe restaurante din parcurile și pădurile acestea în fiecare margine a orașului, locuri ce lebe printr vieneză, chiamă pe cei cari nu le-au văzut de anul trecut: — Veniți!...

...Aici aveți păduri pe creste de

deal, aveți orizonturi depărtate, zări senine, răslete limpezi, aveți m. o. lucrători de fabrici cu pieptul plin de fum, o, cetățeni cu privirile vesnic strivite de ziduri negre!...

Iar din toate glasurile primăverii pentru cei din Viena, s'alege un singur glas și pe acesta îl ascultă poporul:

„Aici aveți bere mai estină, aveți muzici cari nu cer chetă, o, cetățeni sărăciți de baesșurile din oraș!“

VINUL, CÂNTECUL, IUBIREA...

(După Th. Körner)

„Treii stele iubite scânteie,
Vietii s'aducă senin,
Treii stele ce scapără tainic:
Iubire și cântec și vin!“

„In graiul cântării trăește
O inimă plină de dor,
In cântec plăcere naște,
In cântec durerile mor.“

„Si vinul e graiul cântării,
Mimune, ce n'aruncu-i plin
Se arată în raze de aur
Spre vesnicul vietii senin.“

„Dar steaua a treia lucește
Cu farmecul și pururi divin,
Si-atuncea e cântec în suflet
Si n'înimă-i foc, ca de vin.“

„Lucii deci într-una voi stele
Si n'suflet aduceți senin,
Si fe-ne vitala și moneta:
Iubire și cântec și vin!“

„Si cântec, și vin și iubire...
Eu mândrelor stele mă'nchin!
Trăești deci cine se nălia
Prin cântec, iubire și vin!“

Adrian Suleimă

SUFLETE DE COPIL

de N. PORA

Nu-și știuse lecția, biata Jeni și Titi, tovarășul ei de joacă, stă serios alături de ea și ascultă ce-i spune profesoara:

— Da, — îngână el, roșu, cirease, și cu ochii în pământ. E-o frică să nu-i ghecească gândul: cum s'o spusese el pe Jeni?

Gândul asta nu-l mai lasă. Mintea îi e la biata fetiță, care plânge lângă el într-una, cu suspine. Nu se uită nici la ea, o zărește cu coada ochiului. Da cel... că el o fi prost s'o părăsescă? Parcă n'o să-l părăsescă și ea pe el! N'o s'o spusese uite numai așa, în necazu Doamnei!

Le-a dat drumul, iar profesoara, amenințându-l cu degetul:

— Titi, să nu uții! S'o spusese că a stat în genunchi, fiindcă n'a știut rugăciunea!

Copila isbucnește în plâns: „Iartă-mă, nu mai fac...“ Doamna însă o neinduplecată:

— Nu se poate, nu se poate! S'o spusese Titi..

E o bucată bună de drum până a-casă. Copiii, mână în mână, se desfac de „companie“, care pleacă încolo, tropăind, „rap! rap! rap!“ și rămân mai în urmă.

Pe amândoi îi apasă ceva pe suflet. Titi se simte atât de bine când e numai cu prietena lui! Ea îi ține de mână de îi simte degetele moi, ferbinți, tremurându-i în palmă.

Biata Jeni! Gândul acesta îl silește pe Titi să nu mai zărească nimic, să se uite cu încredere numai la tovarășa de joacă.

Și-i cald rău. Și-au lăsat în jos marginele pălărilor și merg încet, fără să-și spuie nimic. Jeni nu mai plânge, suspină din când în când, de-l doare sufletul pe Titi, care se uită la ea cu coada ochiului.

Toțea rupe tăcerea:

— Mă spură Titu?
Și-l apucă alintător de braț, cum face când se joacă „de-a nevasta cu bărbatu”.

Titu taie. Jeni îl mângâie pe obraz și-i suflă la ureche, rugător:

— Mă spuun?

Și nu mai răsuflă, așteptând, uitându-se la el. Iar el nu face decât — Titu.

Și dând din cap că nu o spune o strânger și el de mână.

Jeni se însufletește, cântă ceva ce-i place tovarășului și trec drumul prin curtea bisericeii. Mai puțin, până acasă.

Jeni nu mai poate, cu inima strânsă de frică. Dar se face că se uită după bulbucăturile de fum ce se înalță din coșul unei locomotive, ce trece nevăzută, pe după magazii, în gară.

— Uite trenu, — zise ea să-l întorcă privirea lui Titu din spre casă. Și-i arată fumul alb ce se topește în slava aprinsă de soarele lui Mai, ca niște miezuri de bumbac desfăcute de degete nevăzute.

— Da, da! îi îngână Titu.

Și un gând îi tresare în minte: Jeni a fost rea cu el, a spus că întârziat dela școală, „la pod”, uitându-se cum trec trenurile dedesupt. Și-acu el de ce să n-o spună? Ba bine că nu! Să se lăvețe mîntu și ea...

Fetița nici nu bănuiește ce se petrece în sufletul tovarășului ei.

Se apropie de casă. Tanti i-a văzut. Jeni strânge înfricoșată mâna tovarășului.

— Ce mă strângi așa de tare! se plânge el și-și trage mâna.

S'au apropiat acum, el nici nu se mai uită la ea, îi vede tanti; mai puțin cât-va pași.

— Ei Titu, cum a mers azi? A știut? Spune drept!

Titu se codește apoi, când își vede tovarășa de joacă intrând pe poartă abia îngână:

— N'a știut rugăciunea.

Și fuge acasă, în curtea vecină. Hi svănesc tâmpile și ascultă cu sufletul pe buze. De odată de dincolo se aude: Jart! jart! și țipetele sfâșietoare: „Iartă-mă nu mai faci!” ce-l rup inima copilului.

Nu mai aude nimic! Astupându-și urechile să n'auză cum o bate pe biata lui Jeni, pe care a părât-o, se repede în casă, la mama. Și plângând cu hohote:

— Mamă, du-te de o scapă pe Jeni, du-te mamă!

Iar când mama se duce, să-i facă pe plac, copilul plânge cu sufletul chinuit de o faptă rea.

Biata Jeni! Ce rău a fost! Și ce rea e mătușa ei! Dar dacă i-o mai spune ceva, lasă. Și-și strânge pumni amenințător.

LA CE TE MIRI?

Rea mai ești! Ți-ai frânge gâtul!
Și mă mir că nu și-l frângi!
Pentru un lucru de nimica
M'ai făcut și azi să plâng

Stai acuma supărată,
Nu-ți vorbești și-ți pare rău
Te-ai lăsa și sărutată —
Nu ză ba! — E felul tău!

Te pricep, dar mi-e rușine
Veșnic eu să-ți fac pe plac —
Tu te-ai apropiat blând de mine,
Iar eu, bietul, ce să fac?

— Zi că nu ești de ocară
De mă faci să plâng mereu!
O să-ți meargă vestea 'n țară...
— Cum de-ți plac, mă mir și eu!

— Tu te miri că-mi plac? Vezi bine
Că mă faci să râd acum!
Te-ai urî! — Ți se cuvine!
Dar imi vine... „nu știu cum”.

Erî te-ai săngerat la mână
C'un buchet de trandafiri,
Și-ți mai porți la piept și astăzi
Tu de-mă plac, — la ce te miri!

I. C. Aslan

Sculptorul D. PAVELESCU-DIMO, autorul monumentului Independenței din Craiova

In ceasul cel greu

de LUDOVIC DAUȘ

O lumină difuză mărea umbrele de pe fețele lor. Se priveau, fără să se vadă bine, el era cam sfios, încurcat, — ea cu lacrimi de mânie stăpănită, o mânie născută dintr-o imensă durere.

— Așa, dar nu megii... Pe când visam lângă tine și-mi clădeam viața din iluzii, tu...

— La ce bun să mă vorbim.

— Oh! nu te teme... N'am nici un gând de muștrare De-alminteri la ce-ar folosi... Te-am iubit, — ne-am iubit și a venit ceasul să mă părăsești. Da... da... să mă părăsești. Nu ești cel dintâi și nici cel din urmă... Cât rezistăm suntem fructele dorite; ne urmăriți, visați o dragoste fără sfârși, nemărginită, — și când ne-am dat buzele și ne-aveți trupul s'a dus extazul și iubirea s'a stins. Am simțit de mult clipă cu clipă cum îți se răceau sărutările, cum buzele nu-ți mai erau atât de fierbinți... Tac! E de prisos să spu că nu-i adevărat. Ți-aduci aminte cum tremurai de fărîcire când m'ai luat în brațe?... Clipa aceea nu s'a mai relinoit și eu singură am mai ținut aprins focul plăcerii ce nu te mai chema... În schimb rămăsesem aceeași și mă mulțumeam cu serumul dragostei tale fiindcă nu puteam să am mai mult. Și eram fericită și cu atât, căci iubirea se hrănește din ce poate să ia, și cultgeși firimiturile... Nu-ți spun că nu-mi săngera inima, dar n'ai văzut nici îngândurările, nici lacrimile mele, căci nu voiam să le vezi și fugeam de explicarea de astăzi, nu vream să cunosc adevărul... Il bănuiam însă și dacă nu mi l'ai spus de mult e că te-ai cruțat pe tine... da... pe tine, — căci te-ai temut să nu plâng și lacrimile, pentru cine are conștiința neîmpăcată, sunt ca niște picături de ceară aprinsă ce ar cădea pe suflet. Ai amânât din zi în zi, numai în ultima clipă te-ai hotărât. Și te-am lăsat să te pedepsești singur, — căci pedeapsă a fost să stai atâta timp lângă mine și să te gândești la altă femeie, să-mi spui mie cuvinte pe cari ardea să le spu ei, să găsești zălbic un alt loc ca să fugi lângă ea și o inciuună ca să mă amăgești... — vede-mă, Lio...

dibaci, în pretexte și că eu, — gonită din inima ta, — sunt cu ochii legați... Te-ai înșelat amar... Nici un vâl nu-mi coperea văzul, nici o minciună nu-mi adormea conștiința. Te scrutasem de mult până'n adâncul sufletului și știam tot, — auzi? tot!... Une-ori îmi venea să te scutur tare și să-ți strig: „Nu mai minți! Nu vezi, te-am ghicit dela început... Care-i femeia care te frământă?... Vrei să mă lași! Ei bine lasă-mă... Nu mai mă iubești... și fiindcă nu mai mă iubești nu văd de ce-am mai trăi împreună.”

O intonație dureroasă îi trădă emoțiunea. Tuși, ca să-și dreagă glasul și repetă:

— Nu văd de ce am trăi împreună.

Sfortare zadarnică. Infiorarea unui plâns nestăpănit îi paraliză mușchii feței. Ochii priveau rătăciți, luncău de pe o mobilă pe alta, fixau oglinda ce-i reflectase chipul, fotografiul larg și moale în care avea obiceiul să stea și din fundul căruia îi netezise părul în zilele fericite, când iubitor încă, se culca pe-o perină la picioarele ei și-și răzima capul în poala-i.

— Are să plângă! își zise el și îi fu teamă.

Se simțea prins de lașitatea aceea caracteristică firilor slabe cari doresc potopul vorbelor violente, insultele și sfâșierile ori cât de infame ori de brutale, căci izbucnirile acestea biciuiesc nervii și desvăluiesc bestia în toată goliciunea și josiția ei, — pe când vorbele dulci și lacrimile înmoaie inima și nimicește puterea faptelor rele.

— Te temi să nu plâng! își zise ea cu un zâmbet amar, — și să nu te'nduiozezi... Tremuri... și ai voi să fugi... N'ai grijă... na!... N'am nici o lacrimă și răd... Răd văzându-te ce'ngrijat ești, răd că ai crezut că nu bănuiam nimic, — că nu știam că te pregăteai să te'nsori și că eu... eu am fost plăcerea care trece și de care te lepezi... Lași lași! Uite, îți strig laș, ca să-ți dau curajul, ca să mă alungi mai bine...

— Nu te alung... îi răspunse el liniștit. Am să plec eu.

Era grăbit să dezerteze. Se îndrepta spre ușă căutându-și pălăria și

ușurat că lucrurile sfârșeau astfel. Ea îl opri cu violență.

— Bū am să mă duc... eu!... Iată tot ce mi-ai dat... tot... Nu-mi trebuie. Te urăsc... auzi, te urăsc.

Își smulgea brățelele, mărghărita-rele, i le arunca strigând:

— Dă-le ei... celelalte!... Na! și pe acestea... na! și aceste lalte... na! na!

El vru să se apropie de ea, s'o liniștească. Îl respinse, fugi, culese în treacăt câte-va lucruri absolut necesare, trecu în iatacu-i își prinse repede pălăria și porni dusă parcă de-o furtună.

— Nu așa! Lio... Lio...

O văzu ieșind fără să întoarcă capul, și trântind ușa după ea.

Întinse mâinile parc'ar fi voit s'o prindă și se opri în fața ușii, cu o mână pe clampă. Stătu câțva timp nehotărât între gândul datoriei și bucuria de a se vedea scapat.

— În sfârșit! șopti el ușurat desprinzând mâna de pe clampă.

Auzi un suspin și-și opri răsuflarea ca să asculte mai bine. Nu se înșelase. Plângea cineva pe scară... Ea era... Lia!... Încet crăpă ea să o vadă și se simți prins de'nduioșare...

Vru s'o strige, să-i ceară iertare; i se păru chiar c'o iubește și în străfulgerarea unui gând bun renunță la cea laltă... Dar nu fu decât o străfulgerare... o clipă și nici atât... Acum și lacrimile ei, îi făceau rău și'l îndârjeau... Nu putea să plângă în altă parte și să'l scutească? În

gând o imbrâncea pe scară ca să scape mai iute de ea. Nu avu nici curajul acesta... Inchise iacut ușa și se adăposti după ea întorcând de două ori cheia... Mai ascultă puțin, apoi fugi într'o altă odăe ca să nu-și mai audă remușcarea.

Busul lui Catulle Mendès

Acum câteva zile s'a desvelit la cimitirul Montparnasse din Paris, busul marelui scriitor Mendès.

Rostand, celebrul autor al lui *Cirano de Bergerac* a ținut un discurs și a spus că Mendès era considerat ca un prinț al literaturii franceze din ultima jumătate de secol.

Busul e opera sculptorului Mailiad.

PULBERE DE IDEI

Amor (propriu). — O oglindă, care te abuzește la cea mai mică suflare.

Aniversarea (nașterii). — Parastul unui an din viață.

Bancher. — Un negustor a cărui marfă e totdeauna de sezon.

Bucdlar. — Artistul cel mai gustat.

Sofronie Ivanovici

București-Sakkara. Impresii de călătorie

de MESTUȚEAN

Tip de cioban bătrân Tânăra te b nă în costum național

Tip de ezic

Tărca

Băieș din Atena în costum național

Tărca

IV

Pe inserate, vaporul nostru ancorază într'un golf nu departe de Pireu.

Pe țarm se văd câteva cășcioare și câteva instalațiuni pentru descărcarea și transportul pietrelor de la o carieră din apropiere.

Pe o culme a dealului se văd urmele templului Minervei, compuse dintr'o coloană înaltă de marmură și o arcadă pe jumătate dărăpănată.

Sunt primele vestigii ale vechii Ellade ce le întâlnim în calea noastră și care aduc o notă arhaică pe aceste țărniuri.

Priveliștea e cât se poate de frumoasă. Suntem singuri singurei în golful acesta aproape pustiu, care nu e însuflețit de cât de câteva cășcioare ce dispar în umbră.

În fața noastră se înalță un ostrov de stâncă în formă conică. Apele trec între insulă și o fâșie de coastă înaintată în mare, ca printr'un îngust canal. Fundul acestui tablou încântător îl formează soarele ce apune. Razele lui tănușesc mari, respirate, la atingerea apei care se înfioară și se acoperă de o dungă nesfârșită de briliantă.

Cât e de frumos! Și cât de ușor îți explici, în fața acestei priveliști mărețe, cum cei vechi adorați Soarele, rele.

Puțin câte puțin, astrul se afundă strângându-și razele. Discul cel strălucitor pierde văzând cu ochii și se transformă într'un punct strălucitor, care dispare la rândul lui, permițând umbrelor care așteaptă în văzduh să se lase pe pământ.

Și urmează o liniște profundă, o nespasă melancolie în care nu se aude de cât suspinul valurilor.

Une ori însă, dispariția ultimelor raze ale soarelui e semnalul apariției vânturilor stăpânite.

Atunci, apusul soarelui îți face impresia unui prieten ce te părăsește în momentele critice ale vieții.

Și câte apusuri de soare din acestea n'am văzut în cursul călătoriei. Aspectul unui apus de soare în mersul vaporului e, de asemenea, fermecător. Globul solar se transformă într'o bilă de foc, ca de popice, care se tăvălește pe luciul mării, întrecându-se cu vaporul, ca și când ar fi fost asvârlit de o mână invizibilă și viguroasă.

Dimineata, pe la opt, vaporul nostru se apropie încet și cu precauțiune de portul Pireu. Se pare că și aici există pericolul minelor. Guvernul grecesc ca să nu expue portul la o bombardare din partea vasului fantomă „Hamidie”, a luat toate precauțiunile dictate de împrejurări.

Portul e mare și plin de sute de vapoare venite din toate părțile lumii.

Primul lucru care îți atrage atenția e aspectul stâncos și ars al

înălțimilor pe care e construit orașul Pireu. Ce deosebire între țărniurile înverzite, ca de smarald, ale Bosforului și coastele aride ale Greciei. Totuși, priveliștea orașului e destul de impunătoare. Se văd cupolele unor biserici monumentale și fațadele clădirilor mari, cu colona-de în stil elen.

„Impăratul Traian” nu acostează la cheu, ci se oprește la o distanță de vreo sută de metri. Aceasta din cauză că barcagii, ne mai putând să transporte pasageri, ar rămâne muritori de foame. Impotrivirea barcagiilor. În această privință, e așa de mare, în cât nici un guvern grecesc nu îndrăznește să ia măsuri. În privința aceasta, administrația turcească a fost mai energică. Vapoarele la Constantinopol, acostează direct la cheu, ceea ce e o mare înlesnire pentru pasageri.

„Impăratul Traian” abia ancorase și ne vedem înconjuțați de sute de bărci. Cele mai multe au și steguri cu numele otelurilor cărora aparțin. E o zarvă de nedescris. Barcagii se tocnesc cu pasagerii aflători pe bord asupra prețului pentru transportarea lor până la țarm. Fiecare țipă cât mai tare ca să se facă auzit.

față de desfășurarea vandalismului, îți povestește cum a intrat barcagiul pe vapor cu cângi și cârlige, agățându-se din toate părțile ca niște adevărați pirați, devastând apoi totul în calea lor.

Dar e teribil ceea ce se petrece în acest moment. Scara vaporului e lăsată și vreo cincizeci de barcagii se înghesuiesc pe trepte, căutând să străbată care mai de care mai repede pe bord. Se împing, se îmbrâncesc, se ceartă, cei mai tari izbutesc să treacă înainte. E adevărata luptă pentru existență.

În fine, se revarsă ca puhoiul pe vapor. Merge pe apucate, de la 30 bani până la 1 leu de cap de om pentru transportul până la vamă. În mulțimea care vine pe bord sunt și câțiva zarafi ambulanzii cu pușgi mari pline de monedele tuturor Statelor.

Îți dau bani mărunți grecești, încasând diferențe tot pe apucate. Pasagerii, în graba lor de a descinde, nici nu se mai tocnesc. Ai noștri dau hârtia românească de 20 lei pe vreo 19 lei. Sănătate să fie.

Excursioniștii de la Razna se imbarcă în două bărci mari, speciale. Una din bănci se întoarce să ia pe prezidentul Alexiu, care fusese uitat

șul Pireu, îți dau seamă că e un port foarte important, nu numai din punct de vedere comercial, dar și din cel industrial.

Față de lipsa de agricultură pe o scară mai întinsă, grecii au căutat să dea un deosebit avânt industriei naționale, care a realizat un progres frumos. Numărul fabricilor de tot soiul e enorm.

Pireul are peste o sută de mii de locuitori. Străzile se întind dealungul țărniului, în linii paralele, tăiate perpendicular de alte străde, cu o regularitate geometrică.

Casele sunt cu 3-4 etaje și unele chiar somptuoase.

Păcat însă că plantațiunea e foarte slabă și ori cât ar fi de frumoase strădele, ele îți fac impresia unor drumuri arse, ca după incendiu.

Altfel, orașul e foarte curat și plin de viață. Tramvaiele electrice, foarte elegante, circulă în toate sensurile, aducând o nouă notă de însuflețire în oraș. Orașul are și un frumos parc, înfrunțat cu multă trudă și care domină portul.

Un tren electric ne duce de la Pireu la Atena într'o jumătate de oră. Treccem prin Falero și alte stații. Pe tot parcursul se văd fabrici și iar fabrici.

D. Dimitropol e foarte afectat de cele scrise de d. Radu Rosetti cu privire la Grecia. Se știe că notele de călătorie ale distinsului scriitor, apărute acum vreo doi ani într'un ziar de dimineață, au blesat adânc mândria națională a grecilor de la noi.

D. Dimitropol mâhnit și indignat și d-sa de cele scrise de d. Radu Rosetti, îți atrage în tot momentul luarea aminte asupra lucrurilor ce se perindă dinaintea ochilor noștri.

— Uite, domnule, fabrici, uite fabrici, uite însuflețire; ce tot spunea d. Rosetti?

Trenul se oprește în stația Atenei. Urcăm o scară de piatră și ajungem imediat pe piața Concordiei.

E o piață imensă, pătrată, în jurul căreia se înalță case somptuoase cu câte 4-5 etaje.

În mijloc e un parc de toată frumusețea, cu flori și palmieri.

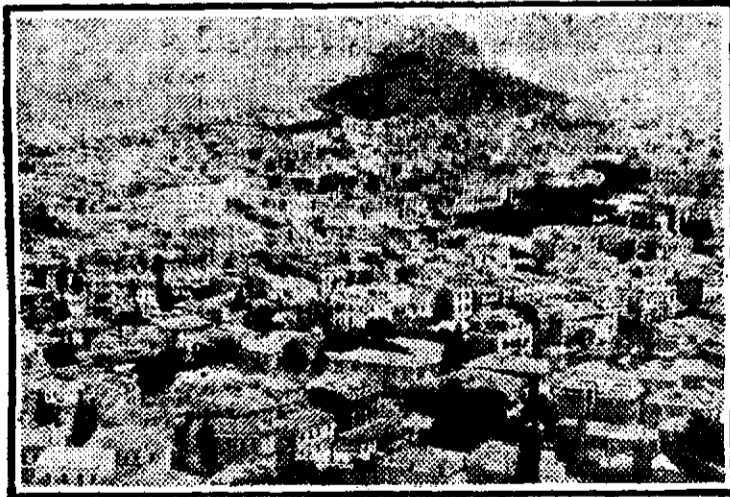
În toate direcțiunile se întind străzi aliniate, bine pavate și de o curățenie ireproșabilă.

Animatia e mare aci. Tramvaiele electrice și trăsuri elegante circulă în toate sensurile.

Trotoarele furnică de lume. Magazinele mari, bogate, sunt pline de clienți.

D. Dimitropol se uită la mine mândru și cu privirea triumfătoare.

Ei, ce zici? mă întreabă. Frumos, n'am ce zice. E un europeanesc în toată puterea culturii.

Vederea generală a Atenei. În fund Agropoli

Autoritățile sanitare fac o cercetare pe bord, să vadă dacă nu cumva e vreun pasager atins de holeră. De oarece venim din Constantinopol. Din fericire suntem cu toții sănătoși tun.

Văzând pe barcagii aceștia, cu fețele arse de soare, dârji, sgomotoși, vorbind cu voci aspre și gesticulând cu disperare, îți vine să crezi că ar forma o speță aparte de oameni ieșiți direct din mare.

Îmi reconstituam în minte scena vandalismului la care s'au dat aceluși bășici 3 ani pe același vapor „Traian”.

Sergen velescu, la Gheorghe Pașcu pe bord, ducându-se la paza pentru paza care e fost de

pe bord. Neglijență condamabilă.

Eu debarc cu un vechiu prieten, d. Ion Dimitropol din Brăila, care, cu o deosebită gentileță s'a oferit să mă conducă prin Pireu și Atena și să mă facă să văd toate frumusețile capitalei Greciei.

A fost un adevărat noroc pentru mine de a întâlni pe d. Dimitropol, care a făcut studiul în Atena și cunoaște orașul la perfecție.

Barca noastră, la rândul ei, trage la cheu. Urcăm câteva trepte de piatră și călcăm pe pământul Elladei.

În Grecia nu se cere pașaport, iar revizuirea bagajelor se face superficial și în mod foarte politic.

Luăm o trăsură și pornim la spre a merge la Atena.

Străbătând în lung și în la

— Aşa e?
— Desigur.
— Păi ce tot scria d. Rosetti că Atena nu face două parate?...

Acrul, mişcare, ne aţîşase pofa de mâncare.

Intrăm într'un restaurant mare cu o grădină de iarnă, cum ar fi „Carpații” din Bucureşti.

Restaurantul e plin. Totuşi, găsim loc la o masă.

— E frumos? mă întreabă d. Dimitropol.

— Foarte frumos.

— Şi să ştii că acel restaurant într'un restaurant de mâna treia. Sunt altele mai grozave. Din adins am venit aci.

— Nu înţeleg.

— Aci e restaurantul Averof, unde a mâncat şi d. Rosetti.

— Ah!

— Cum ţi se pare publicul?

— Foarte cuviincios, chiar elegant.

— Atunci ce spunea d. Rosetti că grecii din Atena nici nu se bărbieresc...?

In fine, mâncăm împărtăşit. Barbunii excelente, augbinari cu untdelemn, pâlai, nişte compot, stropite cu un vin delicios indigen. Mai iaă şi o porţie de sepie, un fel de caracatiţă foarte ciutală de greci. Nu prea mi place, dar nu vreau să supăr pe d. Dimitropol. Afară de aceasta, sepie are inconvenientul că secretează un fel de suc negru ca carneala care îţi vopşeşte cu negru buzele şi limba. Servetul unui consumator care, la o masă vecină, devorează o porţie de sepie cu mărar, se scoperă de enorme pete negre ori de câte ori se ştergea la gură.

— Ei, cum ţi s'a părut masa?

— Nam ce zice.

— Mirosca mâncarea a limonia?

— Nici de cum.

— Păi ce tot spunea d. Rosetti...?

EX-LIBRIS

Nevestele lui moş Dorogan, năvălă de I. C. Vissarion.

Nu tuturor le e dat să ştie să-şi exprime gândurile co-î frământă, chiar dacă au oarecare cultură şi nu e de mirare, dacă de pe la sate, din rândurile ţărănimii, răsare câte o nevă, obscur locuitor al acestor ţări mănoasă şi săracă în acelaşi timp, care are ceva de spus şi-î spune aşa cum se pricepe, fără să fi învăţat retorica şi poetica, dar îl spune cu talent. Un asemenea fenomen e I. C. Vissarion, simplu ţăran, care se încumete să scrie, vorbind însă de ceea ce cunoaşte el, de ţărani.

Vissarion a mai publicat nuvele, schiţe şi îl cunoaştem din cele scrise pentru „România Muncitoare”. Zilele trecute ne-a trimis o năvălă „Nevestele lui Moş Dorogan”. Nu cred că Vissarion să fi citit memoriile lui Casanova, dar nuvela sa are mare asemănare cu capitolele din scrierea celebră a aventurierului italian. E însă o deosebire mare, căci Casanova era tipul perfectului om imoral, pe când Moş Dorogan, e un om care simte cum viaţa tresare în el cu putere, care e mândru de „califarii” lui de băieţi, pe cari i-a avut cu nu ştiu câte neveste. Poate că nuvela lui Vissarion nu e pentru domnişoarele din pension, căci aduce prea mult de unele nuvele şi romane prohibite, dar pentru cei maturi, copii destul la minte, „Nevestele lui Dorogan” e o descriere plină de humor ţărănesc, care lăceea farmecul scrierilor lui Anton Pan, sau Creangă. Nuvela e plină de sensualism, e drept, dar nu de un sensualism bolnav, iritant, ci sănătos. Lui Moş Dorogan i-au plăcut în viaţa lui toate femeile, dar moşul se bucură că-şi vede copii mari, frumoşi, flăcăi voinici, cari la rândul lor vor da naştere altora, tot

sporindu-se astfel numărul celor născuţi, plini de viaţă, cu ajutorul cărora se mai primeneste viaţa cea bolnavă a marilor oraşe. Cei prea puţici vor rămâne încemeniţi când vor citi isprăvile lui moş Dorogan, dar să dea şi ei ţărei, dacă pot, voinici, cum a dat acesta.

Vissarion are talent şi eu cred că dacă ar scrie un roman ţărănesc, o operă „de longue haleine”, cum zice francezul, ar lua înaintea multor intelectuali incuşi şi fără talent ai marelui nostru capitale.

V. A.

ARTURO GRAF

Italia deplânge moartea uneia din ilustraţiunile ei: profesorul şi poetul Arturo Graf, încetat din viaţă, la vîrsta sa din Torino, la 30 Maiu st. n. a. c., în urma arteriei-scleroze care îl tortura de trei ani.

Asupra lui găsim în broşura d-lui N. Tîncu, intitulată „Poezii italiene moderne”, următoarea biografie:

„Fiu al unui german şi al unei italiene, s'a născut în Atena; după aceea, vicisitudinile vieţii l-au adus în România, unde a stat câţiva vreme la Galaţi, şi, în fine, s'a stabilit în ţara mamii sale. Acolo el scrie italianeşte, dar fundul sufletului său este german. De aceea în versurile lui se întâlnesc ceţurile nordului, pe care soarele Italiei la care se încălzeşte nu i le-a putut topi. Şi e amantul Morţii. Imaginea ei neagră pretutindeni îl însoţeşte, iar el o cheamă meteu şi o doreşte. Astfel, în poema *Moartea războinică*, luată una din multe, iată-l cum se exprimă:

MOARTEA RĂZBOINICĂ

Stătui pe loc ca omul
ce s'ar de apărare
Primejdiei se pleacă,
în faţa ei se nchină,
Şi dată lângă mine
c'un pas sosesse, sare
Războinică ne'nvinşă,
a lumilor regină.

Dar când înaltă fieru-l,
pătat şi ud de sânge,
Şi văd că tortura
ca trăsnet mi-o trimite
De-odată braţu-l vested
mişcarea îşi restrânge
Şi'n faţă mi-ajîneste
orbitele-i goale.

Rânjeşte şi îmi strigă:
„memernică fiinţă,
Nu'nclătură lovitura-mă,
ci par'că o veseşti;
Nu fac eu nici odată
cum e a ta dorinţă,
Ci paşii, întorcându-mă,
te las ca să trădeşti”.

Cu colu-i mă împinge
apoi cu o furtună
Cu calu-i se repede,
şi tot ce întâlneşte,

Cu gestul ei de fulger,
ce spaima lincununo
Răstoarnă şi sărboleşte:

„Dar, ori câtă durere şi desuă-dăjduire se exală din scrierile sale, voluptatea funebră care-i domină nu exclude amorul. Iată ce-î spune:

UNEI FEMEII

Noaptea neagră 'n ochi-ţi este,
Cer de nori întunecat
Când pe marea în tempeste
Piere vesul sfărîmat;
Umbra ei căpleşitoare
Poate păru-ţi s'a lăsat,
Dar, ca fulgii de zănoare,
Albă-i faţa. Fermeat,
Lung mă uit şi-î sorb privirea
Car'ea fulgere se'mparte;
Lung mă uit ş'admîr zămbirea
Care purpura-i mi-arată
Şi vederea lui asfaltă
Aprinzând nădejdi dezarte;
Lung mă uit, femeie, însă
Fericit nu pot să fiu,
Căci imi e inima strânsă
De dor mare ca să ştiu
Fundul sufletului tău,
Şi nu pot ca să străbat
In adâncul aştui hău
De nori negri 'nfrunzrat!

„Termină cu 'ndoiala, dar totuşi un imn de admiraţiune şi de iubire îi înalţă femeii.

„Este mai multă varietate, un ton mai dragălaş şi mai viu, note mai limpezi răsună în volumul pe care l'a publicat acum în umă intitulat *Rime della Selva* (Rimele Pădurii)”.

Cronici ştiinţifice

FEMEILE ŞI CIVILIZAȚIA

O doamnă din ţara noastră e pe cale să intre în baroul avocaţilor şi dacă nu va fi admisă anul acesta, se vor găsi oameni mai înaintaţi peste câţiva ani şi doamna îşi va repeta cererea. Şi vor urma şi altele. E un simptom îmbucurător, că femeile nu vor să mai fie numai nişte simple păpuşele; vor da asaltul, cum e şi logic, cele mai puţin frumoase din sexul frumos, vor urma apoi toate, urâte şi frumoase.

Ştiu foarte bine că ne îndreptăm spre epoca, când femeii vor treli să lupte alături cu bărbaţii, fie pentru bucată de pâine, fie pentru o viaţă mai fără grije, fie numai, ceea ce e de dorit, pentru progres şi civilizaţie.

Atât numai că femeile noastre debutează prost. O femeie avocat! Poate că aceasta îşi are restul numai ca o simplă manifestare în contra privilegiilor sexului urât! Altminteri un avocat mai mult, fie el cea mai cultă femeie, nu înseamnă un progres, într'o ţară care a ajuns neîncăpătoare pentru marea ei număr de avocaţi.

Dacă femeile noastre vor să se afirmă, apoi au un câmp mult mai larg: ştiinţa. E drept, aceasta nu aduce situaţiuni materiale demne de invidiat, cere din contra sacrificii, dar ce frumos şi nobil ar fi, ca femeile să dea o pildă bărbaţilor, că se poate face şi alt-ceva mai folositor în ţara aceasta decât avocatură şi politică.

Şi ar fi apoi şi mai uşor. Bărbaţii, sunt sigur, ar lăsa pe femei să pătrundă mai iute pe domeniul ştiinţei, ei cari neglijează cu totul acest domeniu. În America de pildă (nu aşemănăţcare celor „precien-ses” de pe timpul lui Molière), sunt foarte numeroase şi sunt unele ramuri ale ştiinţei, unde ele s'a specializat cu totul, întrebuintând răbdarea, una dintre cele mai mari calităţi ale lor.

Femeile noastre cred că vor învinge, dacă vor pune la contribuţie o altă calitate pur femeiască: „darul vorbirei”.

Cel cu idei înalţate s'a bucurat de gestul primei femei, care vrea să fie avocat, cu unii nu, căci „s'a gândit că, atâtea energii frumoase se pierd pentru apărarea (mai mult sau mai puţin), a „văduvelor şi orfanilor” pe câtă vreme aceea energie ar fi fost mai folositor întrebuintată pentru ştiinţă.

Nu o doamnă Curie, sau o Miss Clarke poate fi celeste femeie, dar câte dintre ele de o înţilgenţă scripitoare, nu ar putea să fie învăţate de merit. Dar pe remne că şi femeile noastre, ca şi bărbaţii noştri se gândesc mai mult la arta de „a ajunge” şi nu ar fi de mirare ca femeile avocaţi, să se gândească numai la un viitor scaun de deputat, căci la Senat, e mai mult ca sigur, nu va voi nici o femeie care se respectă, să candideze.

Succesul unor dela bură, sau cel de pe băncile camerei, atrage pe femei şi poate e natural, dar intrarea femeilor în lupta serioasă a vieţii, ar putea fi marcată printr'o altă activitate, mai puţin străfăcută, dar mult mai rodnică.

Femeia avocat nu e o surpriză însă, căci toate administraţiile publice şi private, sunt pline de funcţionare. Vom avea deci un număr colosal de avocaţi femei, după cum avem şi femei funcţionare.

Nu ştiu dacă moralitatea funcţionarilor a câştigat, nu ştiu dacă activitatea ministrilor e mai rodnică acum, dar e trist să vezi, că şi femeile, ca şi bărbaţii, se ingramădesc acolo unde nu se cere o muncă mai deosebită.

De sigur, însă, nu femeile sunt de vină, ci întreaga alcătuire a computerului nostru social, de vină sunt numeroasele obiceiuri vechi, cam orientale, cari ne îndreapă spre ce se poate face mai uşor, spre ce aduce o mai frumoasă poziţiune materială, de vină sunt bărbaţii, căci ei dau exemplul.

Deocamdată nu e un mare pericol, dar mai târziu, când numărul femeilor cari vor să lupte alături cu bărbaţii, va fi mai mare, atunci va fi un adevărat pericol, ca şi femeile să apuce pe potera prea multă bătătorită a succesului uşor, a multimei materiale. Poate însă că până atunci, bărbaţii vor da exemple mai bune, iar femeile îi vor imita. E drept că adevăratul progres, adevărata cultură merge încet şi nu trebuie să ne disperăm, dacă o femeie inteligentă, se împodobeşte cu defectele bărbaţilor, în loc să se împodobească cu calităţile lor.

Victor Anestiă.

Cronica medicală

DESPRE NASUL ROŞU (Rosacea)

Persoanele cu nasul roşu sunt considerate în general ca dedate băuturii, şi nasul roşu pentru multă e sinonim cu beiv. De multe ori aşa şi este; dar de nenumărate rânduri mi s'a întâmplat să fiu consultat pentru nasul roşu de dame, care în viaţa lor n'au luat o picătură de alcool în gură. Aceasta dovedeşte că sunt şi alte cauze care pot provoca această boală de piele şi în primul rând vin catururile cronice ale stomacului şi intestinului, şi în special constipaţia. Persoanele expuse prin profesiunea lor frigului, precum birjarii, comisionarii de stradă, sufăr mai toate de rosacea; e adevărat însă că aceleaşi persoane au obiceiul să ia din când în când câte un pahărel de rachiu pentru a se încălzi. Dar şi bucatăresele, focarii şi toţi acei cari lucrează la temperaturi ridicate sufer de asemenea de rosacea, ceea ce dovedeşte că şi căldura excesivă şi continuă poate fi cauza boalei de care ne ocupăm. La femei contribuie une-ori şi tulburările menstruale.

Rosacea se manifestă la început ca o roșeață trecătoare ce se arată pe nas după o ușoară răceală sau după băștani fierbinți. Începutul cu înțepul, această roșeață devine permanentă, vine la început să se dăte, se formează în jurul așchiilor, în timp ce pielea se îngroașă. Treptat boala se întinde și cuprinde obraji, fruntea și bărbia, dând feței un aspect caracteristic de o culoare roșie ca focul. Când boala nu e îngrijită la timp, nasul se îngroașă, și mărește considerabil volumul, luând aspectul caracteristic al unei pătlăgele, cum se zice în popor.

Tratamentul acestei boli, mai ales în cazurile avansate, este lung și cere multă răbdare din partea pacienților. Înainte de toate, când e vorba de o vindecare radicală, e nevoie să înțelegem cauza ce a provocat boala: vom combate deci constipația, vom vindeca boala organelor femcești, care precum am văzut sunt de multe ori cauza rosacei. Va interzice întrebuințarea alcoolului, a cozelului alb și a gulamelor înguste, vom recomanda evitarea frigului și a căldurii prea mari și mai ales trecerea bruscă de la una la alta.

Bolnavii vor trebui să evite localurile publice prea încălzite, discuțiile aprinse, mâniile, emoțiile violente. Le vom interzice cafeaua, ceaiul, viatul, lichierurile, mâncărurile ferbinți și prea grase și prea picante, precum și mâncărurile grele și indigeste.

Cât privește tratamentul local, (în să notez că această boală este înșelătoare, nefiind dureroasă e de multe ori neglijată, în loc ca să fie tratată în mod rațional de o persoană competentă, multe femei cred că e mai comod a o masca, acoperind roșeața cu un strat gros de pudră sau de cremă, uftând sau neștiind că prin aceasta nu fac decât să agraveze boala. E nevoie din contră de o îngrijire minuțioasă și de o igienă inteligentă.

Nepunând face un curs complet de tratament al nasului roșu, vom menționa numai utilitatea spălăturilor feței cu apă caldă (fiară și răcită puțin), în care punem câte-va picături de amoniac sau de borax. Întrebuințarea aliciei cu pufoasă, cu ichtiol sau cu resorcină ușurează intru cât va boala. O vindecare radicală însă nu se poate obține decât prin mijloace fizice, prin masajul, prin masaj și mai ales prin întrebuințarea metodelor și procedurilor electrice, sub diferitele ei forme.

Dr. Leon Friedman

Viața artistică și literară

În toamna aceasta se va înființa mult așteptata operă română, cel puțin așa se amănă încercările artistice dela noi.

Printre cei angajați este și tânărul tenor Mihăilescu, în care, spune d. ministru Dissescu, s'a descoperit o adevărată comoară artistică.

Într-adevăr, tânărul tenor, care e diplomat al conservatorului din Paris, — pe lângă o puternică voce de tenor, mai are și o înaltă erudicție muzicală, cultivând melodia populară mai ales.

La Piatra-Neamț, s'au ținut săptămânii răsunate cu prilejul desvâuirii statuii lui Mihail Kogălniceanu. Sfințirea monumentului — sfințit dinainte încă prin vrodnicie pilde ale eșchilorului statuar — a fost oficiată de I. P. S. S. Mitropolitul Pimen al Moldovei și Sucevei.

La concertul barocului Corleoni, organizat pentru seara de 3 curent la Atenă; artistul C. Mărculescu va recita „Gloasa” colaboratorului nostru d. Leon Friedman.

A sosit în țară un mare ziarist și

scriitor spaniol d. Saturnino Gimenez, proprietarul marelei ziar „El Mundo” din Madrid. D-se a rămas încântat de instalațiunile tehnice ale „Universului” pe care l'a vizitat. D. Gimenez va ține la Atenă o conferință despre „Traian și Italia” iar colecția de proiecțiuni luminoase a dăruit-o „Fundăției Universitare Carol I”.

Catulo Mendes a fost comemorat zilele trecute la Paris.

La această picnică aniversară a inteligenței pariziene, scriitoarea Daniel Lessuar, vice-președinta societății scriitorilor francezi, a evocat admirabil imaginea marelei dispărute.

Poetul Jean Richepin a dat aceleși străluciri triste scriitorilor.

D. Marcel Baschet, fratele editorului marei reviste „L'Illustration” din Paris și-a făcut intrarea triumfală la „Institut”.

Correspondenții din provincie ai marelor ziare bucureștene s'au întrunit Duminică trecută în primul lor congres la Pitești.

A apărut foaia satirică „Fierul Roșu”, sub îngrijirea d-ilor Teodorescu Șion și Al. Grigorescu.

D-na Maria C. Buțureanu, cunoscuta publicistă, tipărește o lucrare destul de voluminoasă: „Femeia, studiu social. (Iasi, Tip. Ștefanie 3 lei) în care adună arhivele desale răspândite de mulfă vreme prin ziare și reviste. Dintre capitolele cele mai importante relevăm: Evoluția istorică a femeii din timpurile primitive până astăzi; Evoluția ideii despre femeie; Condiția actuală a femeii; Căsătoria; Prostituația; Feminismul; Acțiunea socială a femeii în diferite țări (există feminism și la Negrii eari au o „Asociație generală a femeilor colorate”). În partea 3-a și ultimă a lucrării se studiază educația integrală a femeii, se arată liabilitățile căsătoriei viitorului și se adună concluziile celor 371 pagini câte cuprinde întreg studiul d-nei Buțureanu.

Filosoful francez Henri Bergson candididează la Academia Franceză, la seminarul rămas vacant prin moartea lui Thureau-Dangin fostul ei secretar perpetuu mori acum câteva luni.

A apărut: „Istoria Literaturii Române” de Gh. Adamescu. Lucrarea cuprinde întreaga istorie a literaturii noastre dela începuturile și până azi. Toate cunoștințele cu privire la deosebirile ramurii ale literaturii — poporale, religioasă, cultă — sunt orânduite sistematic și lămurit tratate.

„Mélanges d'Archéologie et d'Épigraphie Byzantines” este titlul noii lucrări a d-ului O. Tafrali, colaboratorul nostru care a succedat la Sorbona catedra de bizantinologie a savantului arheolog Mallet.

Studiul de mai sus face parte din cercetările făcute de d. Tafrali la Sorbona după însărcinarea dată de guvernul francez.

Distinsul nostru arheolog se va stabili în țară unde este destinată catedra de arheologie dela Universitatea din Iași.

Vestitul statistician din Paris Alfred de Foville a murit

„Les Annales” consacra ultimul său număr lui Richard Wagner, al cărui centenar se sărbătorește în cursul acestei luni.

In foc cu turcii

Kirkilisse—Lule-Burgas—Centalgea.

— Urzire —

10.000 de rediți, care s'au luptat la Ciurlu, și pe care Abdulah Pașa îi socotea improprii serviciului au fost trimiși la veștele lor. Divizia din Danubiu n'a fost chemată, din pricina holerei, care bătute în orașul acela.

Sunt foarte mulți răniții la Constantinopol. Toate stabilimentele europene și au fost consacrate ospitalității ce se dă victimelor războiului și au arborat crucea roșie.

Sala cea mare a Ambasadei germane a fost transformată în ambulanță; doamnele, în cap cu soțiile ambasadorelor, îngrijesc cele ușile de scutit răniții. Nemorociișii astia se simt acolo așa de bine, că nu vor să mai plece.

Răniții sunt în general ușoare, proiectilele moderne străpung numai corpul, dacă nu înțâinesc vre-un os, ori dacă nu ating inima. Am văzut oameni a căror plămâni au fost străpunși, cei care primiseră mai multe focuri de pușcă în piept suportând leac transportul în vagonne deschise și așteptând ospitalității lor, după ce străbătuseră mulți kilometri în trei sau patru zile.

Mulți răniți mor din pricina lipsei de îngrijiri, din pricina frigului, a intemperiei și a lipsei. Am văzut oameni legându-și singuri răniile pricinuite de exploziile obuzelor cu pânză murdă sau cu bucăți de sticlă însângerată. Când ajungeau la gară și chemau un doctor, nu aveau măcar apă ca să poată să ridice pansamentul, legat după prieperea lor și trebuia să-l smulgă pentru ca să-l înlocuiască cu altul mai bun. Lucrările pentru liberarea drumurilor de fer au fost stârșite; drumul e acum cu totul liber de obstacole.

Poți să presopari, că țara e văzută închizându-se cea dintră țară a războiului, căci mi se pare, în adevăr, cu neputință să se mai poată relua ofensiva.

În condițiunile astea poate că e interesant de a căuta cauzele datorită cărora această frumoasă armată se găsește sleită înainte de vreme, și eu încumbă responsabilitatea unei catastrofe până astăzi, fără seamăn.

Zona de concentrare a armatei de Est se găsea prea la Vest și frontul hotărât era prea întins. Ar fi trebuit să se mențină pe linia Centalgea, cel puțin până la terminarea concentrării.

Turcii, știind că mobilizarea unei armate așa de numeroase va cere un timp îndelungat și în mai multe rânduri ministrul războiului nu ascunsese consiliului colegilor lui, că armata nu era gata.

Dar greșeala cea mare a fost, că s'a trecut la ofensivă mai înainte ca concentrarea să fie terminată și că eșecul dela Kirkilisse, din acest punct de vedere, nu a deschis ochii comandamentului.

Și cu toate astea Mahmud Muktar Pașa făcuse totul numai ca să înștăreze pe Nizâr-Pașa. Îi scrisese deseori din Viza, că nu credea să poată să înainteze, atât vreme cât nu avea trupele concentrate, atât vreme cât nu primise merindele și munițiile indispensabile, iar serviciul de ariergardă nu fusese încă organizat.

Nu s'a ținut însă socoteala de această dorință atât de înțeleaptă și ordinară de a înainta costă cât costă că a fost ascultat. Mahmud se supuse, dar debandada celorlalte corpuri n'au întârziat să-i silească să bată în retragere la rândul lui, ca să încerce să scape ceiace se mai putea scapa.

Guvernul, care știa desigur că un

război cu Bulgaria se va desfășura în regiunea Adrianopolului, nu făcuse nimic ca să sporească numărul liniilor ferate, ca să îmbunătățescă drumurile, să facă poduri. Până în ultimul moment războiul părea cu neputință. Dovada acestei aserțiuni stă în faptul că rezervele au fost liberate cu puțin înainte de începerea ostilităților. Efectivul era până într'atât de redus, în cât foarte multe batalioane nu numărau decât 250 de oameni. După ce mobilizarea a fost ordonată, adversarii aveau un avans, care nu putea să fie ajuns.

Au fost bine prevăzute operațiile pentru punerea pe picior de război, dar ele se săvârșeau cu o înceteneală de necrezut.

Diferitele servicii ale ministerului erau desorganizate și mergea considerabil, care le încumba înainte de deschiderea ostilităților, mărind și mai mult dezordinea.

Putem să ne întrebăm dacă dualitatea comandamentului reprezentat prin Abdulah Pașa, generalul șef și ministrul de război n'a fost neprielnică. Transmiterea ordinelor a suferit mult de acest exces de șefi conducători.

Personalul căilor ferate a muncit cu un devotament desăvârșit, dar nu trebuia să se aștepte să fie sfârșii de oboseală. Mașinile, care nu erau niciodată curățate, ajungeau de neîntrebuințat. Apa era neîndestulătoare, refuzul locuitorilor și a trupelor aduse o astfel de învâlmășeală la cât lina a fost curând înțesată de nenumerabile trenuri, care perdeau mai multe zile pentru 50 sau 60 de km.

Trupa, vorbesc de forțele active, era bună, bine echipată și îndestul de instruită. Cu toate neajunsurile mari, pe care le-a avut de îndura și insuficiența sprijinului, pe care erau dator să completeze, instructorii generali făceau bon serviciu.

Din pricina lipsei de rezerve instruite, dispărute în războiurile campanii, dela Yemen și Tripoli, au trebuit să cheme sub arme oameni lipsii de instrucție, spre detrimentul disciplinei.

Situația nu ar fi fost așa de gravă, dacă ar fi fost așa de gravă, dacă ar fi fost de numărul trebuințos de ofițeri instruiți. Dar armata e prea tânără ca să constituie un număr de adevărați ofițeri. Aceștia lipsesc din gradele superioare, care nu sunt accesibile ofițerilor tineri.

Răniții aveau la sosire o înfățișare destul de bună, dar erau obșiși de lungimea drumului, erau prost îmbrățiși și prost administrați. Printre ei mulți eră și schiopii. Vechii soldați de pe timpul lui Abdul Hamid nu trăseseră niciodată un foc de pușcă.

Toată adunătura asta era așezată improprie în Constantinopolul mai înainte cu câteva zile de a fi trimiși pe câmpul de operațiuni. Numai vederea hoardelor acestora te făcea să nu le poți prezice o bună întrebuințare a lor.

(Va urma)

NOUA SERIE A

Marilor Premii

ce se vor oferi de
Ziarul **UNIVERSUL**

abonaților săi la tragerea din luna Noembrie 1913:

Lei **6.000** **Lei**

BANI IN NUMERAR **BANI IN NUMERAR**

Un elegant DORMITOR de BRONZ

de mare valoare, al 10-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre, de cel mai recomandabil depozit de mobile de fier și bronz
„Industria Metalică MARCU“ și una SOBĂ „GODIN“ „Industria Metalică MARCU“
bulevardul Elisabeta No. 8, București

JUMATATE GARNITURA MOBILA COMPUSĂ DIN : O CANAPEA, DOUA FOTOLIURI ȘI PATRU SCAUNE.

O oglindă venețiană. - Una masă elegantă de mahon cu cristal

Una frumoasă Lampă pentru atârnat. - Una sobă calorifer sistem german

Toate acestea cumpărate dela marele magazin de mobilat MARCO DATTELKREMER, strada Carol No. 62, București.

Un Dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de Mobile de lemn MARIN V. GANEA, șoseaua Mihai-Bravul No. 37 și strada Șerbănică No. 10. —
Sucursala : Calea Victoriei No. 107.

3 Costume naționale

Un elegant și pitoresc costum țărănesc pentru dame model Breaza de o culoare albastră ca a cerului senin
Un splendid costum țărănesc ca acela al Bucărețelor rogu, dulce însă la vedere și bogat împodobit.
Un costum țărănesc după modelul celor purtate de Câmpulungence, neîntrecut, superb, așa cum numai în vis ai vedea, a b.

DOUĂ GHEBE FINE drăguțe, de le-ar invidia orice orășancă cu gust

O CAMAȘUȚA lucrată cu o rară delicatete în galben și negru

UN GRAMOFON foarte elegant, cutia de stejar, cu plachete de metal și tin nichelat, cu 6 plăci duble, adică 12 cântece.

UN FLAUT DE ABANOS, cu 12 clape, într-o cutie fină captușită cu catifea.

UNA VIOARA FINĂ cu arcuș și accesoriul de rezervă.

Toate aceste cumpărate de la Marele Magazin de muzică Joan Feder, București, calea Victoriei 54, Furnisorul Curții Regale.

UNA MADOLINA italiană, de palisandru, ornamentată, cu testiera prelungită, specială pentru concert.

UNA CHITARA cu mecanică.

UNA HARMONICA cu două rânduri, cu 19 clape și 4 basuri, burduful dublu, cu colțuri de metal.

Cumpărate de la Magazinul de muzică «La Harpa», București, strada Coștei No. 5.

UNA BICICLETA ELEGANTĂ «SPORT» cu roata liberă și frână automată prin contrapedalare.

UNA PUȘCA de vânatoare cu două țevi, țevile de oțel, «Bayard», din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard». Această armă are 4 zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuița atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum.

UNA CARABINA semi-automată de mare precizie «Pieper» cu tirul garantat precis.

UN REVOLVER SISTEMATIC.

Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete B. D. Zismann, furnisorul Curții Regale, calea Victoriei 44, București.

UN POLICANDRU fin Venegran cu 5 brațe, pentru gaz aerian, cumpărat dela renumita Casă Teirch & Comp. Succesorii Carol Weinlich, str. Cobălcescu (fost berzei) No. 9 București.

UN COSTUM DE HAINE (saco) după măsură și alegerea stofei, care se va confecționa de cunoscuta croitorie Jaques Grünberg, str. Academiei No. 25.

UNA FRUCTIERA în formă de scoică susținută de un in-geras stând pe pedestal; totul de metal argintat.

UNA FRUCTIERA cu spice de grâu de metal oxidat.

2 VASE DE CRISTAL culoarea închisă cu pictura de aur, în suport de metal argintat, cumpărate dela cunoscutul Ma-

3 Mașini de cusut de mână. - Un vagon de 10.000 kgr. lemne. - 25 Casete „Flora“

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din cărțile ce apar în Editura Ziarului „Universul“ tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pe un an lei 18; pe 6 luni lei 9,15; pe 3 luni lei 4,65.

Pentru concursul la premii de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare. — Administrația „Universul“ nu întrebuițează încasatori. Plata abonamentelor se face direct la casa administrației ziarului, prin mandat poștal sau în persoană.

gazin de bijuterii Th. Radivon, B-dul Elisabeta 8 bis, București.

UNA PENDULA MODERNA de perete, din lemn de nuc cu întorsul la 15 zile, sunând la oră și jumătate.

UN CEASORNIC DE MASA pentru salon, frumos bronzat, garnisit cu pietre similă și așezat pe o sanie înhamată cu un cerb.

UN CEASORNIC DE BIUROU frumos bronzat, având calendar mecanic.

6 LINGURITE, AURITE și frumos emailate, cu vederi din București, aranjate în cutie tapisată.

Toate aceste cumpărate dela cunoscutul Magazin de Bijouterie și ceasornicarie. Ceasornicaria Coștei str. Coștei 31.

2 CEASORNICE DE AUR 14 carate cu câte 3 capace No. 87 pentru bărbați.

3 CEASORNICE DE AUR 14 carate cu câte 3 capace No. 88 pentru bărbați.

1 CEASORNIC DE AUR 14 carate cu 3 capace No. 92 pentru bărbați

5 CEASORNICE DE ARGINT cu bordura aurită cu câte 1 capac marca arpad, pentru bărbați.

6 CEASORNICE DE ARGINT cu bordura aurită cu câte 1 capac.

1 CEASORNIC DE AUR, având și broșă atârnat pe un lăntișor pentru dame.

3 CEASORNICE DE ARGINT cu brățări pentru dame.

1 CEASORNIC DE AUR cu 3 capace emailat cu steluțe, pentru dame.

1 CEASORNIC DE AUR emailat Miosetis, pentru dame.

1 CEASORNIC DE AUR cu 1 capac, pentru dame.

1 SPLENDID OU EMAILAT, suvenir din Carlsbad, cu fotografie Sprudel, servă pentru pudrieră într-o elegantă casetă tapisată cu mătase.

2 GARNITURI „NECESER“ pentru toaletă de dame, fiecare garnitură având un elegant sacheu.

6 CEASORNICE DE ARGINT oxidate, pentru bărbați, conținând săpun, pudră și crema flora.